

Justitieutskottets betänkande 2024/25:JuU20

Nya uppgifter för centrum mot våldsbejakande extremism

Sammanfattning

Utskottet ställer sig bakom regeringens förslag till en ny lag om viss personuppgiftsbehandling vid Brottsförebyggande rådet samt ändringar i offentlighets- och sekretesslagen.

Det nationella centrumet mot våldsbejakande extremism (CVE) inom Brottsförebyggande rådet (Brå) får i mars 2025 ansvar för två nya uppgifter: att vara kontaktpunkt för myndigheter och andra som fördelar offentliga medel eller på annat sätt granskar offentligt finansierade verksamheter samt att ge stöd till aktörer som hanterar ärenden där det finns en oro för en skolattack.

De nya regler om personuppgiftsbehandling och sekretess som utskottet tillstyrker syftar till att ge CVE möjlighet att ändamålsenligt hantera den ökade mängd information som de nya uppgifterna kommer att medföra.

Den nya lagen och lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 mars 2025.

Behandlade förslag

Proposition 2024/25:46 Nya uppgifter för centrum mot våldsbejakande extremism.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	4
Utskottets överväganden	5
Nya uppgifter för centrum mot våldsbejakande extremism	5
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	8
Propositionen	8
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens lagförslag	9

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Nya uppgifter för centrum mot våldsbejakande extremism

Riksdagen antar regeringens förslag till

1. lag om viss personuppgiftsbehandling vid Brottsförebyggande rådet,
2. lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).

Därmed bifaller riksdagen proposition 2024/25:46 punkterna 1 och 2.

Stockholm den 23 januari 2025

På justitieutskottets vägnar

Richard Jomshof

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Richard Jomshof (SD), Teresa Carvalho (S), Mikael Damsgaard (M), Annika Strandhäll (S), Adam Marttinen (SD), Petter Löberg (S), Charlotte Nordström (M), Anna Wallentheim (S), Katja Nyberg (SD), Fredrik Kärrholm (M), Gudrun Nordborg (V), Torsten Elofsson (KD), Ulrika Liljeberg (C), Pontus Andersson Garpvall (SD), Rasmus Ling (MP), Martin Melin (L) och Sanna Backeskog (S).

Redogörelse för ärendet

I betänkandet behandlar utskottet proposition 2024/25:46 Nya uppgifter för centrum mot våldsbejakande extremism. I propositionen finns en redogörelse för ärendets beredning fram till regeringens beslut om propositionen.

Regeringens förslag till riksdagsbeslut finns i bilaga 1. Regeringens lagförslag finns i bilaga 2.

Inga motioner har väckts med anledning av propositionen.

Utskottets överväganden

Nya uppgifter för centrum mot våldsbejakande extremism

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen antar regeringens lagförslag med nya bestämmelser om sekretess och personuppgiftsbehandling vid Brå för att ge CVE möjlighet att hantera information ändamålsenligt när centrumet utför vissa nya uppgifter.

Bakgrund

Inom Brottsförebyggande rådet (Brå) finns sedan 2018 ett nationellt centrum mot våldsbejakande extremism (CVE). Från och med den 1 mars 2025 kommer CVE att ansvara för två nya uppgifter. Den ena uppgiften är att vara kontaktpunkt för myndigheter och andra beslutsorgan som fördelar offentliga medel eller på annat sätt granskar offentligt finansierade verksamheter. Inom ramen för den uppgiften ska CVE kunna bistå med fördjupade granskningar av verksamheter som kan antas ha kopplingar till våldsbejakande extremism eller andra antidemokratiska miljöer. Den andra uppgiften är att ge behovsanpassad stöd till kommuner, myndigheter och andra aktörer som i sin verksamhet hanterar ärenden där det finns en oro för att en eller flera personer ska genomföra en skolattack. (Se 7, 7 b och 7 c §§ förordningen [2016:1201] med instruktion för Brottsförebyggande rådet, i de lydelse som träder i kraft den 1 mars 2025, samt förordningen [2024:699] om vissa fördjupade granskningar som utförs av Brottsförebyggande rådet.)

Propositionen

Regeringen konstaterar i propositionen att den nya kontaktpunktsuppgiften och den nya stöduppgiften vid oro för skolattacker innebär att Brå kommer att behöva hantera mer information än i dag. För att möjliggöra en ändamålsenlig informationshantering som samtidigt så långt som möjligt skyddar den personliga integriteten föreslår regeringen nya bestämmelser dels om sekretess vid Brå, dels om personuppgiftsbehandling vid Brå.

Förslagen innebär närmare följande.

Nya bestämmelser om sekretess vid Brå

Regeringen föreslår en ny sekretessbestämmelse till skydd för enskilda i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400), förkortad OSL. Bestämmelsen

innebär att sekretess ska gälla i verksamhet hos Brå som avser såväl kontaktpunktsuppgiften som stöduppgiften vid oro för skolattacker. Närmare bestämt ska sekretessen gälla för uppgifter om en enskilds personliga eller ekonomiska förhållanden, om det inte står klart att uppgifterna kan röjas utan att den enskilde lider skada eller men. För uppgifter i en allmän handling ska sekretessen gälla i högst sjuttio år.

Vidare föreslås en ny sekretessbrytande bestämmelse som ska göra det möjligt för Brå att få ut uppgifter från viss brottsbekämpande verksamhet. Bestämmelsen innebär att sekretess för uppgifter om en enskilds personliga och ekonomiska förhållanden (enligt 35 kap. 1 § OSL) inte ska hindra att en uppgift lämnas till Brå om uppgiften behövs i ett ärende om fördjupad granskning, dvs. inom ramen för Brås kontaktpunktsverksamhet. Detta förutsätter dock att intresset av att uppgiften lämnas har företräde framför det intresse som sekretessen ska skydda.

Nya bestämmelser om personuppgiftsbehandling vid Brå

CVE har i dag ingen särskild personuppgiftsreglering utan använder, i den mån personuppgifter alls behandlas, de generellt tillämpliga dataskyddsreglerna. När CVE, i samarbete med myndigheten i övrigt, nu kommer att behöva behandla personuppgifter i relativt stor utsträckning, och i många fall dessutom känsliga personuppgifter, är detta enligt regeringen inte tillräckligt vare sig ur effektivitets- eller integritetssynpunkt.

Regeringen föreslår därför en ny lag om viss personuppgiftsbehandling vid Brå. Lagens angivna syfte är att ge myndigheten möjlighet att behandla personuppgifter på ett ändamålsenligt sätt och att skydda människor mot att deras personliga integritet kränks vid sådan behandling.

Den nya lagen ska gälla vid behandling av personuppgifter vid Brå när myndigheten utför såväl kontaktpunktsuppgiften som stöduppgiften vid oro för skolattacker. En förutsättning för att lagen ska vara tillämplig är att behandlingen är helt eller delvis automatiserad eller att personuppgifterna ingår i eller kommer att ingå i ett register.

Lagen ska innehålla upplysande bestämmelser om förhållandet till det allmänna dataskyddsregelverket, och det ska framgå att Brå är personuppgiftsansvarigt för den behandling av personuppgifter som myndigheten utför enligt lagen.

Vidare innehåller den föreslagna nya lagen bestämmelser om bl.a. ändamålet med personuppgiftsbehandlingen, tillgången till personuppgifter, känsliga personuppgifter och sökbegränsningar samt den längsta tid som personuppgifter får behandlas.

Ikraftträdande

Regeringen föreslår att den nya lagen om viss personuppgiftsbehandling vid Brå samt ändringarna i offentlighets- och sekretesslagen ska träda i kraft den

1 mars 2025, dvs. samma dag som Brå börjar ansvara för de nya kontaktpunkts- och stöduppgifterna.

Utskottets ställningstagande

Propositionen har inte lett till några motionsyrkanden eller andra invändningar under utskottsbehandlingen. Utskottet anser därför att regeringens lagförslag bör antas av de skäl som anförs i propositionen.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2024/25:46 Nya uppgifter för centrum mot våldsbejakande extremism:

1. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om viss personuppgiftsbehandling vid Brottsförebyggande rådet.
2. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

1 Förslag till lag om viss personuppgifts- behandling vid Brottsförebyggande rådet

Härigenom föreskrivs följande.

Lagens syfte

1 § Syftet med denna lag är att ge Brottsförebyggande rådet möjlighet att behandla personuppgifter på ett ändamålsenligt sätt och att skydda människor mot att deras personliga integritet kränks vid sådan behandling.

Lagens tillämpningsområde

2 § Denna lag gäller vid behandling av personuppgifter vid Brottsförebyggande rådet när myndigheten

1. utför uppgiften att vara kontaktpunkt för myndigheter och andra beslutsorgan som inom ramen för sina respektive myndighetsuppdrag fördelar offentliga medel eller på annat sätt granskar offentligt finansierade verksamheter, och

2. ger behovsanpassat stöd till kommuner, myndigheter och andra aktörer som i sin verksamhet hanterar ärenden i vilka det finns en oro för att en eller flera personer ska genomföra en skolattack.

Lagen gäller endast om behandlingen är helt eller delvis automatiserad eller om personuppgifterna ingår i eller kommer att ingå i ett register.

Förhållandet till annan reglering

3 § Denna lag kompletterar Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 av den 27 april 2016 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (allmän dataskyddsförordning), här benämnd EU:s dataskyddsförordning.

4 § Vid behandling av personuppgifter enligt denna lag gäller lagen (2018:218) med kompletterande bestämmelser till EU:s dataskyddsförordning och föreskrifter som har meddelats i anslutning till den lagen, om inte annat följer av denna lag eller föreskrifter som meddelats i anslutning till lagen.

Personuppgiftsansvar

5 § Brottsförebyggande rådet är personuppgiftsansvarigt för den behandling av personuppgifter som myndigheten utför enligt denna lag.

Ändamål med personuppgiftsbehandlingen

6 § Personuppgifter får behandlas om det är nödvändigt för att Brottsförebyggande rådet ska kunna utföra någon av de uppgifter som anges i 2 §.

7 § Personuppgifter som behandlas enligt 6 § får även behandlas för att fullgöra uppgiftslämnande som sker i överensstämmelse med lag eller förordning.

Personuppgifterna får behandlas även för andra ändamål, under förutsättning att uppgifterna inte behandlas på ett sätt som är oförenligt med det ändamål för vilket uppgifterna samlades in.

Tillgången till personuppgifter

8 § Tillgången till personuppgifter ska begränsas till det som var och en behöver för att kunna fullgöra sina arbetsuppgifter.

Behandling av känsliga personuppgifter

9 § Personuppgifter som avses i artikel 9.1 (känsliga personuppgifter) får behandlas med stöd av artikel 9.2 g i EU:s dataskyddsförordning endast om uppgifterna är nödvändiga för fullgörandet av någon av de uppgifter som anges i 2 §.

Sökbegränsningar

10 § Det är förbjudet att utföra sökningar i syfte att få fram ett urval av personer grundat på känsliga personuppgifter eller uppgifter som avses i artikel 10 i EU:s dataskyddsförordning.

Längsta tid som personuppgifter får behandlas

11 § Personuppgifter får inte behandlas under längre tid än vad som är nödvändigt med hänsyn till ändamålet med behandlingen.

Personuppgifter som behandlas när Brottsförebyggande rådet utför den uppgift som anges i 2 § första stycket 2 får dock inte behandlas under längre tid än två år efter utgången av det kalenderår då uppgifterna behandlas första gången. Om nya uppgifter om oro för en skolattack rörande samma person behandlas före utgången av tidsfristen får de personuppgifter som redan finns om personen, om det är nödvändigt, fortsätta att behandlas så länge någon av uppgifterna får behandlas.

Första och andra styckena hindrar inte att Brottsförebyggande rådet arkiverar och bevarar allmänna handlingar eller att arkivmaterial lämnas till en arkivmyndighet.

Rätten att göra invändningar

12 § Artikel 21.1 i EU:s dataskyddsförordning om rätten att göra invändningar gäller inte vid sådan behandling som är tillåten enligt denna lag eller föreskrifter som har meddelats i anslutning till lagen.

Denna lag träder i kraft den 1 mars 2025.

2 Förslag till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)

Härigenom föreskrivs att det i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) ska införas två nya paragrafer, 35 kap. 10 e § och 40 kap. 7 f §, och närmast före 40 kap. 7 f § en ny rubrik av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

35 kap.

10 e §

Sekretessen enligt 1 § hindrar inte att en uppgift lämnas till Brottsförebyggande rådet när myndigheten utför uppgiften att vara kontaktpunkt för myndigheter och andra beslutsorgan som inom ramen för sina respektive uppdrag fördelar offentliga medel eller på annat sätt granskar offentligt finansierade verksamheter, om uppgiften behövs i ett ärende om fördjupad granskning.

En uppgift får lämnas endast om intresset av att uppgiften lämnas har företräde framför det intresse som sekretessen ska skydda.

40 kap.

Viss verksamhet vid Brottsförebyggande rådet

7 f §

Sekretess gäller i verksamhet hos Brottsförebyggande rådet som avser uppgifterna att

1. vara kontaktpunkt för myndigheter och andra beslutsorgan som inom ramen för sina respektive uppdrag fördelar offentliga medel eller på annat sätt granskar offentligt finansierade verksamheter, och

2. ge råd och annat stöd till kommuner, myndigheter och andra aktörer som i sin verksamhet hanterar en oro för skolattacker.

Sekretessen enligt första stycket gäller för uppgift om en enskilds personliga eller ekonomiska förhållanden, om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att den enskilde lider skada eller men.

För uppgift i en allmän handling gäller sekretessen i högst sjuttio år.

Denna lag träder i kraft den 1 mars 2025.